

Aquest regust de castellà

per Pere Ortís

Em refereixo al que sentim en algun locutor i en alguns programes dels nostres mitjans de comunicació. I que sentim no únicament en aquells programes on hom fa gala d'un català mal parlat, per demagògia, és a dir, per congraciar-se amb un públic de mal gust i iconoclasta de valors culturals. Aquest regust es produeix per diverses raons: per desconeixement de la llengua, és a dir, per impotència, pel fet de no tenir clars els paràmetres propis respecte als del castellà, per *passotisme*, per desamor a la llengua, per la irresponsabilitat i la ineficàcia dels alts responsables.

Però abans de continuar, vull fer constar que estimm els nostres mitjans públics, que els celebrem, que tenim una gran confiança posada en llur força amb vista al redreçament de la nostra pobra llengua. Precisament per això ens sorprèn, i ens té amb l'ai al cor, aquesta deixadesa en els alts estaments. I ens dol profundament haver de delatar el que delatem.

Tractaré d'exposar uns quants ingredients d'aquest regust de castellà, els més usuals i funestos. Primer, el castellanisme net i pel dret. En un altre escrit, publicat en els primers números d'aquesta revista, enumerava els castellanismes practicats habitualment en els nostres mitjans, i ara cal que hi afegeixi aquestes noves adquisicions: "emplaçar", per *comprometre*; "cole", per *escola*, *col·legi* o *estudi*; "tio", per *xicot*, *paio*, *noi*; i sobretot "a tope", gran adquisició de darrera hora, desafortunada per molt que pertanyi a un geni o un gran benefactor de la humanitat. Cal dir *fins dalt de tot, a l'ample: Aquesta gent no s'estan de res, viuen a l'ample.*

Segon, la supressió dels pronoms adverbials *en* i *hi*. Freqüent, massa freqüent. Aquest vici, que afecta un aspecte elemental de la llengua catalana, és greu en els nostres mitjans, és un veritable càncer. La nostra llengua va pel camí de perdre'ls ben aviat, aquest pronoms. El jovent de l'àrea de Barcelona –i molt de fora d'aquesta àrea, i també molts d'adults– ja no els usen i fins neixen sense. I només cal que els nostres mitjans ara en donin el gros mal exemple. Hi ha manca de responsabilitat i de visió del perill respecte al català que parlen a la faç de tot Catalunya. Fixeu-vos com la majoria de locutors desconeixen les combinacions *s'hi* i *n'hi* –tan belles i genuïnes. I els correctors i els alts responsables ni se n'adonen o, si se n'adonen, són incapaços de corregir-ho.

Després, l'ús i l'abús del datiu anticipat *li*, en mimitisme amb el castellà "le". «Li donarem un premi al mestre» («Le daremos un premio al maestro»), per *Do-*

narem un premi al mestre; «Li ha donat una puntada al defensa» («Le ha dado una patada al defensa»), per *Ha donat una puntada al defensa*; «Això digues-li al Pere», («Eso díselo a Pedro»), per *Això digues-ho al Pere*.

Trobem errades d'aquestes en molts anuncis –traduïts del castellà d'una manera servil i per una persona incapacitada per a fer-ho, cosa que es veu d'una hora lluny–: «Fes-ho i encara sortiràs guanyant», per *Fes-ho i encara hi sortiràs guanyant*. "Anticipi's!" (anticipeu-vos a què?). Com a norma general, el verb català sempre porta el seu complement de nom o de pronom: en comptes de «Hi ha aquest avantatge: informa't a...» cal dir *informa-te'n a...* Aquell anunci on fan dir a un nen "cole", expressament. I l'altre on diuen: «Viu a tope amb el carnet de jove!». Fa pena de constatar que alguns d'aquests errors es troben en publicitat pagada directament per les institucions del nostre govern, que tant s'escarrassa per la "normalització". Què esperen, doncs? És aquest el camí per a arribar-hi?

Paraules estrangeres amb pronúncia castellana, tot i que hom parla en català: l'anglès *Ace*, pronunciat com en castellà, en comptes de *Eis* o *Asse*; L'emissora BBC pronunciada amb la *ce* castellana, en comptes de *BeBe-Se*. El llatí *Barcino* pronunciat també amb interdental, en comptes de *Bàrsino* o *Bàrquino*. El nom de la ciutat americana de *San Francisco*, que cal pronunciar *San Fransisco* (tal com ho diuen els nord-americans).

L'ús absolut de *vostè*, amb un total refús del *vós*. L'anglès no s'avergonyeix del seu *you* i el francès tampoc del *vous*. *Vós* és un tractament de respecte que volen desconèixer els nostres mitjans, perquè el deuen trobar groller i pobletà. I és tan fi com qualsevol altre. És més fi: *Us oferim* que "els oferim", si més no per al meu gust; aquest segon el trobo manllevat i cursi, de pixapolits amb poc sentit de la llengua. *No trepitgeu la gespa* té el doble tall de referir-se a *vós* i a *vosaltres*.

Caldria afegir-hi una colla d'hipèrbatons a la castellana «tractarem avui», per *avui tractarem* –sintaxi castellana–; «com no em donis la pilota, et pego», per *si no em dones la pilota, et pego...* L'ús tan freqüent entre els homes del temps d'expressions com «anem a veure», sense moure's del lloc; o bé «sense més conseqüències», per *sense res de més avant*, i altres cales estranys en els quals es manifesta que molts locutors pensen en castellà el català que parlen.

Tot aquest conjunt d'errors són sal i pebre del castellà i, ficats dintre el català, salpobren de castellà la nostra bonica parla.♦